

Ami a kiadvány tartalmát illeti, a kérdőíveket a címzettek mintegy kétharmada nem küldte vissza, de a visszaküldött kérdőívek egy részén is voltak kitöltési hiányosságok, amelyekhez adatrögzítési és korrek-túrahibák is járultak. Végül kb. 23 000 személy adatai kerültek be a kiadványba a kérdőívek alapján, ez a szerkesztőség döntése szerint kb. 20 000 személynek az ALA nyilvántartásából bevitt alapada-taival egészült ki.

Egy új kiadványnál – különösen, ha új típusú információhordozón jelenik meg – természetes a kritika. Már az első példányok kiküldése nyomán érkeztek rá megjegyzések és fejlesztési javaslatok, például, hogy javítani kell a dokumentációt és a képernyőn kapható segítő információt.

Külön szót érdemel a kritikai megjegyzések egy csoportja. Az ugyanis, hogy a kereső programrendszer túlságosan különbözik más hasonló rendszerektől. Most, hogy a műszaki szabványosítás megoldódott, felmerült az igény a kereső programrendszerek

szabványosítása iránt. Ez az igény azonban nem méltányolható, mert a különböző célú kiadványok keresőrendszerének közös nevezőre hozása szegényíteni a keresési lehetőségeket.

Felmerült olyan igény, hogy a DLIP aktualizálása rendszeres időközönként történjen, mint sok más CD-ROM kiadványé. A DLIP elődjeinek a története azonban azt mutatja, hogy a munka zömét ennél a kiadványnál nem a technikai előállítás adja, hanem az adatgyűjtés, amely nem lett könnyebb a CD-ROM technika bevezetésével. Ennek ellenére a következő kiadás tervei már kezdenek kirajzolódni. Elképzelhető, hogy az már több más adatbázissal közös lemezen jelenjen majd meg.

/LEE, J. M.: Association commitment to CD-ROM publishing: development of the Directory of Library and Information Professionals. = *Laserdisk Professional*, 2. köt. 2. sz. 1989. p. 44– 53./

(Válas György)

Mennyire elégedettek a használók a CD-ROM-mal?

1968. március és 1988. december között a nashville-i *Vanderbilt Egyetem* könyvtáraiban felmérést végeztek arról, mennyire vannak a felhasználók megelégedve a CD-ROM adatbázisokkal. A vizsgálatba az egyetem 10 könyvtárát vonták be, ahol összesen 21 munkaállomáson 40 CD-ROM termék használható. Néhány CD-ROM adatbázis esetében több változatot is vizsgáltak: az ERIC három, a MEDLINE négy és a GPO *Monthly Catalog of U.S. Government Publications* három változatát.

A felméréshez egyoldalas kérdőívet használtak, amely 19 kérdést tartalmazott; egyes kérdések eltérő megfogalmazásával a három helyszín sajátosságait is figyelembe vették. Vizsgálati hónapként az októbert választották, a kijelölt felmérési blokk alatt minden CD-ROM-használót bevontak a kutatásba, de a lemezeket egyébként gyakran használó könyvtárosok nem szerepeltek a felmérésben. A megfigyelések a nyitvatartási idő 40–45%-ára terjedtek ki. A vizs-zatérő használókat akkor vették bele újra, ha a korábbiól eltérő témát kerestek. Az adatok feldolgozása az SPSSX statisztikai programcsomag segítségével történt.

Az eredményekből kiderült, hogy a legfontosabb tényező az *előzetes keresési tapasztalat* volt: akik már ismerték a rendszert, általában elégedettebbek voltak a kapott információkkal, míg az első használók nehezebben kezelhetőnek tartották a rendszereket. A megkérdezettek legnagyobb része tanulmányi célra, valamely egyetemi dolgozathoz (37,6%) vagy kutatáshoz (44%) vette igénybe a CD-ROM-ot. A lehetséges keresési stratégiák közül a *tárgy szerinti* keresés dominált (89,2%), szerző vagy cím szerint sokkal kevesebben kerestek (22,1 és 16,2%). Az egyéb források közül az online katalógust, más opti-

kai lemezes adatbázisokat és – a válaszoknak mindössze 21,4%-ában – nyomtatott repertóriumokat említettek. A referenzkönyvtárostól a megkérdezettek 19,3%-a kért segítséget.

Arra vonatkozóan, hogy a kísérleti személyek hogyan tanulták meg az adatbázisok használatát, a nagy többség (72%) a könyvtárosokat jelölte meg, 20% felett említették a próbálgatást, a használók 17,8%-a pedig az online képernyős magyarázatokból (help screen) sajátította el a tennivalókat. A megfigyelés során az is kiderült, hogy sokan (pl. az oktatók) a munkaállomások mellett elhelyezett áttekintő táblázatokat és kézikönyveket is igénybe veszik.

A legnépszerűbb adatbázisok: *PsycLit*, *ERIC*, *Social Sciences Index*, *Applied Science and Technology Index*, valamint a *Readers' Guide to Periodical Literature* és a *PAIS*. A legegyszerűbben kezelhetőek: a *Bowker (Books in Print Plus és Ulrich's Plus)*, a *Cambridge (Life Sciences Collection)*, a *DIALOG (ERIC)* és a *WILSONDISC* termékek (*Art Index, Humanities Index, MLA International Bibliography*).

A keresések közel 40%-a maximum 15 percig tartott, több mint 33%-uk 15–30, 17%-uk 30–45 percet vett igénybe. A megkérdezettek úgy vélekedtek, hogy sokkal több időbe került volna az adatbázisok nyomtatott változatainak használata (2,8%-uk a CD-ROM nélkül el sem végezte volna a keresést).

A CD-ROM adatbázisokat használók kedvelték ezt a szolgáltatási formát, és barátaiknak is ajánlották.

/STEFFEY, R. J.–MEYER, N.: Evaluating user success and satisfaction with CD-ROM. = *The Laserdisk Professional*, 2. köt. 5. sz. 1989. p. 35– 45./

(Mándy Gábor)